

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΤΗΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Στην αποτύπωση των δεδομένων που συμβάλλουν στην επιδείνωση του δημογραφικού προβλήματος προχώρησε η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, δίνοντας έμφαση για πρώτη φορά όχι μόνο στην ποσοτική αλλά και στην ποιοτική έρευνα κοινού για το δημογραφικό στις επτά Περιφερειακές Ενότητες.

Η έρευνα αξιοποίησε τα δεδομένα από δράσεις που ήδη υλοποιούνται στην Περιφέρεια και προχώρησε στην καταγραφή της έκτασης και των χαρακτηριστικών του φαινομένου, με στόχο τον εντοπισμό νέων, αποτελεσματικών τρόπων αντιμετώπισης του ζητήματος.

«Με το δημογραφικό να γιγαντώνεται, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στην Ευρώπη, οι πολιτικές που στοχεύουν στην ανάσχεσή του αποτελούν πλέον εθνική προτεραιότητα - να θυμίσω ότι η χώρα μας είναι η πρώτη χώρα στην ΕΕ που απέκτησε Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το Δημογραφικό. Ωστόσο, οι πολιτικές αυτές δεν μπορεί παρά να “περνούν” ως προς την εφαρμογή τους από τις Περιφέρειες», **τόνισε η Αντιπεριφερειάρχης Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Μελίνα Δερμεντζοπούλου.**

«Θεωρήσαμε χρέος μας στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας να αποτυπώσουμε με ακρίβεια το πρόβλημα στην περιοχή μας. Ήταν - αν θέλετε - η πολιτική κατεύθυνση που δώσαμε για εμβάθυνση στα αίτια που οδηγούν στο δημογραφικό, αποτυπώνοντας τις απόψεις των πολιτών ανά ηλικιακή ομάδα, ανά φύλο, ανά περιοχή. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα βοηθήσουν ώστε να εκπονηθεί το Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης για το Δημογραφικό. Αυτή η εξειδίκευση θα βρεθεί στο επίκεντρο διαβούλευσης με δήμους, με φορείς, με την κοινωνία. Και στο εξής, όλες οι πολιτικές και οι δράσεις μας θα έχουν πλέον αυτή την στόχευση, θα τίθενται κάτω από την “ομπρέλα” της αντιμετώπισης του μείζονος προβλήματος: του δημογραφικού», είπε η κ. Δερμεντζοπούλου.

Όπως επισήμανε η Αντιπεριφερειάρχης, «η μελέτη συνδυάζει δημογραφικά δεδομένα, ποσοτική και ποιοτική έρευνα και καταλήγει σε ένα συνεκτικό συμπέρασμα: η Περιφέρεια οδηγείται σε ένα μοντέλο πληθυσμιακής πόλωσης, όπου λίγοι αστικοί πυρήνες παραμένουν σταθεροί, ενώ ο υπόλοιπος χώρος αποψιλώνεται δημογραφικά. Η πολύπλευρη και εντεινόμενη δημογραφική κρίση, με την οποία βρίσκεται αντιμέτωπη η Περιφέρεια αποτυπώνεται σε συνεχή μείωση πληθυσμού σε σχεδόν όλες τις Περιφερειακές Ενότητες, έντονη γήρανση, με θεαματική αύξηση του πλήθους και του ποσοστού των ατόμων ηλικίας 80+, χαμηλές γεννήσεις και υψηλή φυσική μείωση πληθυσμού, μετανάστευση νέων και σημαντική απώλεια παραγωγικών ηλικιών, εξασθένηση της οικογένειας ως θεσμού τεκνοποίησης, υποβάθμιση τοπικών υπηρεσιών και ανισότητες αστικού – αγροτικού χώρου, αλλά και αυξανόμενη πρόθεση μετανάστευσης από τους νέους».

Αναλυτικότερα, όπως τόνισε η κ. Δερμεντζοπούλου, «η συνολική εικόνα καταδεικνύει ότι η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας υφίσταται μια έντονη πληθυσμιακή συρρίκνωση, με ελάχιστες μόνο εξαιρέσεις. Οι δήμοι που εμφανίζουν μια μικρή σχετικά αύξηση είναι μόλις 7 από τους 38 (είναι οι δήμοι Ωραιοκαστρου, Θέρμης, Πυλαίας - Χορτιάτη, Κορδελιού - Ευόσμου, Παύλου Μελά και Καλαμαριάς αλλά και η Κασσάνδρα στη Χαλκιδική). Αντίθετα, η πλειοψηφία των δήμων, ιδίως στις Π.Ε. Σερρών, Κιλκίς, Πιερίας και Χαλκιδικής (με μια εξαίρεση το Δήμο Κασσάνδρας) , καταγράφουν μείωση που συχνά ξεπερνά το 10%, αγγίζοντας και το 33% στη Νέα Ζίχνη Σερρών, γεγονός που αποκαλύπτει μια βαθιά δημογραφική κρίση».

«Σημαντικό ποσοστό της τάξης του 30% των πολιτών ηλικίας 17 – 44 ετών που δεν επιθυμούν ή διστάζουν να τεκνοποιήσουν, επικαλούμενοι συνδυασμό από οικονομικούς, προσωπικούς, επαγγελματικούς λόγους αλλά και λόγους τρόπου ζωής. Και αυτό για μας είναι εξαιρετικά σημαντικό», σημείωσε η Αντιπεριφερειάρχης.

«Η τελική εικόνα που διαμορφώνεται από τη μελέτη είναι ότι το δημογραφικό πρόβλημα της ΠΚΜ είναι πολυπαραγοντικό, διαρθρωτικό και ήδη ορατό στην καθημερινότητα. Η μελέτη καταδεικνύει ότι η Περιφέρεια χρειάζεται άμεσα στοχευμένες παρεμβάσεις, ότι πρέπει να στοχεύσουμε σε πολιτικές που θα την κάνουν ελκυστική για νέους,

οικογένειες και επενδύσεις, ενώ η αναστροφή της τάσης απαιτεί οικονομικές, κοινωνικές και χωρικές πολιτικές ταυτόχρονα », τόνισε η κ. Δερμεντζοπούλου.

Συνολική εικόνα - Τι δείχνει η μελέτη (Palms Analysis)

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ

Πληθυσμός και μεταβολές

- Η ΠΚΜ χάνει πληθυσμό με ταχύτερο ρυθμό από την Ελλάδα συνολικά.
- Το 2024 ο πληθυσμός ανέρχεται σε 1.778.896, μειωμένος κατά 5,7% από το 2011.
- Οι μεγαλύτερες μειώσεις σημειώνονται σε Σέρρες, Κιλκίς, Πέλλα

Γήρανση πληθυσμού

- Εξαιρετικά υψηλή αύξηση ηλικιών 80+ στην ΠΚΜ: +43%, πάνω από τον εθνικό μέσο όρο.
- Κατάρρευση των ηλικιών 0–39, με κορύφωση στη μείωση 30–39 ετών (–26,5%).
- Η διάμεση ηλικία στη χώρα ξεπέρασε τα 46 έτη — η Κεντρική Μακεδονία ακολουθεί.

Συμπέρασμα: Η ΠΚΜ εισέρχεται σε φάση «υπεργήρανσης», με σοβαρές προεκτάσεις για εργασία, υγεία, πρόνοια και αναπτυξιακή δυναμική.

Γεννήσεις - Θάνατοι

- Οι γεννήσεις μειώνονται σταθερά σε όλες τις Π.Ε. της ΠΚΜ
- Οι θάνατοι υπερβαίνουν κατά πολύ τις γεννήσεις → έντονη φυσική μείωση πληθυσμού.
- Στην ΠΚΜ: 11.256 γεννήσεις έναντι 21.868 θανάτων (2024).
- Η τεκνοποίηση μετατοπίζεται σε ηλικίες 30–39, ενώ η τεκνοποίηση στις ηλικίες 20–29 καταρρέει.

Συμπέρασμα: Η δημογραφική αναπαραγωγή έχει αποδυναμωθεί και η καθυστερημένη τεκνοποίηση δεν μπορεί πλέον να αντισταθμίσει τη μείωση.

Μετανάστευση

- Φυγή νέων παραγωγικών ηλικιών προς Αθήνα & εξωτερικό.

- Οι αγροτικές Π.Ε. χάνουν άνδρες και γυναίκες 20–39 ετών.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στις επτά Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, με αναλογική κατανομή με βάση την απογραφή μόνιμου πληθυσμού της ΕΛΣΤΑΤ 2021. Το μέγεθος του δείγματος ήταν 1.203 άτομα, άνδρες και γυναίκες, 17 ετών και άνω.

- Το 29% των ερωτηθέντων δεν έχει παιδιά, το 25% έχουν παιδιά μέχρι 17 ετών, το 24% έχουν παιδιά 18 έως 35 ετών και το 22% άνω των 35 .
- Το 50% όσων έχουν παιδιά μέχρι 17 ετών δηλώνουν ότι οι γονείς τους βοηθούν ή θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην επίβλεψη των παιδιών τους όταν οι ίδιοι εργάζονται.
- 1 στους 4 μεταξύ όσων έχουν παιδιά μεταξύ 18 και 35 ετών (25%) δηλώνουν ότι τα παιδιά τους έχουν ήδη μετακομίσει και ζουν εκτός της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Ταυτόχρονα το 31% δηλώνουν ότι τα παιδιά τους σχεδιάζουν να μετακομίσουν από την περιοχή που διαμένουν σήμερα στο μέλλον.
- 6 στους 10 όσων δεν έχουν παιδιά δηλώνουν ότι θα θέλουν/θα ήθελαν να αποκτήσουν, έναντι 25% που δηλώνουν ότι δεν θέλουν/δεν θα ήθελαν, ενώ το 15% αναφέρουν ότι δεν είναι σίγουροι. Μεταξύ όσων δεν έχουν παιδιά αλλά δηλώνουν ότι θα ήθελαν να αποκτήσουν η πλειοψηφία δηλώνει ότι θα ήθελε να αποκτήσει δύο (2) παιδιά (58%), το 18% τρία, το 11% ένα και το 8% τέσσερα ή περισσότερα.
- Το 70% των ερωτηθέντων δηλώνουν ότι τα βγάζουν πέρα ίσα – ίσα με το εισόδημά τους. Περίπου 1 στους 5 (19%) αναφέρουν ότι έχουν τη δυνατότητα να αποταμιεύσουν ενώ το 11% δηλώνουν ότι υποχρεώνονται να ξοδεύουν από τις αποταμιεύσεις τους ή να δανείζονται για να βγάλουν πέρα.
- Το 69% των ερωτηθέντων αναφέρει ότι το σημαντικότερο πρόβλημα που υπάρχει σήμερα στην περιοχή που κατοικεί είναι η ακρίβεια/η χαμηλή αγοραστική δύναμη και ακολουθούν η ανεργία/η έλλειψη θέσεων εργασίας όπως και η μείωση/γήρανση πληθυσμού (38%), οι κατάσταση των υποδομών (οδικό δίκτυο, σχολεία, νοσοκομεία κτλ

με 36%) και η οικονομική ανάπτυξη (33%). Ακολουθούν η καθαριότητα (28%), η μετανάστευση των νέων/η ερημοποίηση της υπαίθρου (27%), οι συγκοινωνίες/ επικοινωνίες (25%), η εγκληματικότητα (24%), το περιβάλλον/ ρύπανση (21%), οι μετανάστες/πρόσφυγες (21%), ο πολιτισμός/ο αθλητισμός (13%) και η τουριστική ανάπτυξη (11%).

- Το 55% των ερωτηθέντων δηλώνουν «Πολύ» (7%) ή «Αρκετά» ικανοποιημένοι από την ποιότητα ζωής στην περιοχή τους. Στον αντίποδα, το 45% δηλώνουν «Λίγο» (34%) ή «Καθόλου» (11%) ικανοποιημένοι
- Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (53%) θεωρούν ότι η έλλειψη αξιοπρεπών/ καλά αμειβόμενων θέσεων εργασίας αποτελεί τον βασικό λόγο για το δημογραφικό πρόβλημα στην περιοχή τους. Το 40% θεωρούν ότι οι νέοι επιλέγουν γενικά να μην κάνουν παιδιά και το 28% αποδίδει το δημογραφικό πρόβλημα στην περιοχή στην έλλειψη προοπτικών οικονομικής ανάπτυξης. Το 18% αναφέρουν ως βασικό λόγο της έλλειψη κατάλληλων υποδομών υγείας και παιδείας, ενώ το 14% θεωρούν ότι οι δυνατότητες ατομικής και κοινωνικής εξέλιξης στην περιοχή τους είναι περιορισμένες. Το 11% αναφέρει ως λόγο την χαμηλή ποιότητα ζωής στην περιοχή τους και το 10% ότι η ζωή στην περιοχή τους δεν είναι ελκυστική για τους νέους ανθρώπους.
- Οι ερωτώμενοι προκρίνουν τέσσερα μέτρα για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος στην περιοχή τους: αύξηση του επιδόματος τεκνοποίησης και του επιδόματος παιδιού (47%), κίνητρα για εργαζόμενους/ νέους για να εγκατασταθούν/ να παραμείνουν στην περιοχή τους (46%), μέτρα για την αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος (44%) και κίνητρα για επιχειρήσεις για να εγκατασταθούν στην περιοχή ή να αυξήσουν τις θέσεις εργασίας στην περιοχή (40%). Ακολουθούν, μέτρα όπως η αύξηση της διάρκειας άδειας μητρότητας και η καθιέρωση της άδειας πατρότητας (27%), η δημιουργία/ ενίσχυση των δημόσιων υποδομών ολοήμερης φροντίδας βρεφών και νηπίων (22%), η επέκταση του θεσμού των ολοήμερων σχολείων (14%), η ίδρυση/λειτουργία «σχολών γονέων» στην περιοχή (6%) και η αποτελεσματική ένταξη προσφύγων που βρίσκονται ήδη στην περιοχή (5%).

Για όσους έχουν ανήλικα παιδιά

Σημαντικό ποσοστό βασίζονται στην υποστήριξη των γονιών τους για την ανατροφή των παιδιών (από την απλή επιτήρηση όταν αυτοί εργάζονται μέχρι και την προετοιμασία τους για το σχολείο) .

Για όσους έχουν παιδιά 18-35 ετών

- Η πλειοψηφία δηλώνουν ότι τα παιδιά τους είτε έχουν ήδη μεταναστεύσει εκτός ΠΚΜ, είτε σχεδιάζουν να το κάνουν στο μέλλον.
- Η πλειοψηφία όσων τα παιδιά έχουν ήδη μεταναστεύσει ή σκοπεύουν να μεταναστεύσουν, αναφέρουν ότι η μετακίνηση αυτή των παιδιών τους θα γίνει είτε στο εξωτερικό είτε σε περιοχή εκτός της ΠΚΜ.
- Λόγοι που αφορούν το εργασιακό περιβάλλον στην ΠΚΜ (έλλειψη θέσεων εργασίας, χαμηλές αμοιβές κτλ) αναφέρονται ως βασικές αιτίες για την μετανάστευση (υφιστάμενη ή μελλοντική) των παιδιών τους.

Για όσους δεν έχουν παιδιά

Η πλειοψηφία δηλώνει ότι θέλει να κάνει παιδιά στο μέλλον (μάλιστα ο επιθυμητός αριθμός παιδιών είναι πάνω τουλάχιστον δύο (2) κατά μέσο όρο) αλλά:

- θεωρεί ιδιαίτερα δύσκολο να ανταπεξέλθει οικονομικά με την ανατροφή των παιδιών
- αναφέρει λόγους που σχετίζονται με τον τρόπο ζωής αλλά και την σταδιοδρομία ως ανασταλτικούς παράγοντες για την τεκνοποίηση
- Μεγάλη ανασφάλεια για το μέλλον → αναβολή τεκνοποίησης.

Ποιότητα ζωής και στέγασης

Μοιρασμένες οι απόψεις για την ικανοποίηση από την ποιότητα ζωής στην περιοχή κατοικίας, με την ελαφρά πλειοψηφία να δηλώνει ικανοποιημένη.